

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการดำเนินงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอศรีบรี จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดการดำเนินงาน
2. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
3. การปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล
4. แนวคิดเกี่ยวกับนโยบาย SML
5. ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการดำเนินงาน

1. ความหมายของการดำเนินงาน

ศิริอร ชันทรหัตถ์ (2541 : 9) ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินงาน คือ กระบวนการของการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรจากการทำงานร่วมกัน โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่นๆ หรือเป็นกระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุพัตรา สุภาพ (2536 : 13-14) ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินงาน คือ การปฏิบัติการหรือการทำกิจกรรมให้เป็นไปตามนโยบายแผนที่วางไว้ขององค์กรเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่องค์กรนั้นต้องการ

สรุปได้ว่า การดำเนินงาน หมายถึง การปฏิบัติการหรือการกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้เกิดผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายขององค์กรที่ได้กำหนดไว้โดยการทำงานร่วมกันของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการทำงานและการปฏิบัติงาน

2.1 สิ่งที่ทำให้มีกำลังทั้งกายและใจในการทำงาน ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายทาง ดังนี้
(สุพัตรา สุภาพ. 2536 : 138-140)

2.1.1 งานแต่ละอย่างนั้นจะเหมาะกับคนบางประเภทเท่านั้น ไม่ใช่ทุกคนจะทำได้ทุกอย่างบางคนจึงทำเพราะเห็นว่าดีกว่าไม่มีงานทำ แรงจูงใจแบบนี้ทำให้คนนั้นต้องขวนขวายหาความรู้และทำใจให้รักงานมากกว่าที่ชอบงานนั้น การรักงานจึงเป็นปัจจัยที่ทำให้ทำงานได้ดี

2.1.2 ค่าจ้างที่น่าพอใจ เป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นแรงจูงใจให้คนอยากทำงาน หรือถ้ารู้ว่าได้ค่าตอบแทนมาก ก็ยิ่งอยากทุ่มเทงานให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยเฉพาะเงินมีความสำคัญต่อคนในการที่อยากทำงานหรือไม่อยากทำงาน แต่เงินก็ไม่ได้เป็นแรงจูงใจอย่างเดียวที่ทำให้คนทำงาน

2.1.3 คนหรือผู้คนรอบข้าง มีหลายประเภท เช่น เหนือกว่าคือ นาย ต่ำกว่าคือ ลูกน้อง เท่าๆกัน คือ เพื่อนร่วมงาน บุคคลดังกล่าวมีส่วนให้เราอยากทำงานหรืออยากหนีงาน โดยทั่วไปแล้วมนุษย์ชอบอยู่กับคนอื่นและไม่อยากแตกต่างจากคนอื่น บางครั้งเราจึงทำอะไรตามเพื่อน แม้จะฝืนใจทำเพื่อให้เขายอมรับก็ตาม การให้เพื่อนยอมรับจึงเป็นแรงจูงใจอยากให้ทำงาน

2.1.4 โอกาส ถ้าทำงานใดก็ตามมีโอกาที่จะได้รับความดีความชอบได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง ย่อมเป็นแรงจูงใจอยากให้ทำงาน ซึ่งการเลื่อนขั้นนี้ต้องทำด้วยความเป็นธรรม โดยขึ้นอยู่กับความดี (Merit System) ไม่ใช่เล่นพวกจนหมดกำลังใจ

2.1.5 สภาพแวดล้อมจะต้อง ดีมีมาตรฐานไม่ว่าจะในด้านสถานที่ทำงาน ไม่ว่าจะเป็นโต๊ะทำงาน เก้าอี้ ห้องน้ำ ห้องรับประทานอาหาร ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นสภาพการทำงานที่ต้องถูกลักษณะ มีความสะดวกสบาย มีอุปกรณ์การทำงานครบถ้วน เช่นเครื่องเขียน โทรศัพท์ โทรสาร เป็นต้น

2.1.6 สวัสดิการหรือการให้บริการที่จำเป็นแก่ผู้ทำงาน ไม่ว่าจะเป็นรถรับส่ง น้ำดื่ม การรักษาพยาบาล โบนัส บำเหน็จบำนาญ เป็นต้น สวัสดิการที่ดีจะเป็นแรงจูงใจให้คนอยากทำงาน เพราะมั่นใจได้ว่า ทำงานแล้วองค์กรจะไม่ทอดทิ้งเราในยามทุกข์หรือสุข

2.1.7 การบริหารงาน เป็นระบบให้ความเป็นธรรมแก่ทุกคน โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง เช่น การรับคนเข้าทำงานตามความสามารถ และเหมาะสมแก่ตำแหน่ง รวมทั้งมีการพิจารณาความดีความชอบด้วยเป็นธรรม ไม่มีระบบกลั่นแกล้งหรือข่มขู่ให้เกิดความหวาดกลัว

ยิ่งไปกว่านั้นองค์กรจะต้องมีแผนงาน โครงการและนโยบายที่มีประสิทธิภาพและสามารถ
สัมฤทธิ์ผลได้

2.1.8 ความมั่นคง โดยเฉพาะหากเป็นองค์กรที่ไม่ลุ่มง่าย จะทำให้ผู้นำเกิด
ความมั่นใจและมีกำลังใจที่จะช่วยสร้างสรรค์ให้องค์กรก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

2.1.9 ความต้องการทางสังคม ต้องการให้ได้รับการยกย่อง ชมเชย อวยกรัก
และถูกรัก

2.2 ปัจจัยมีอิทธิพลต่อคนที่ทำให้อยากทำงานมีอยู่ ดังนี้ (ธนวัฒน์ ตั้งเจริญ.
2539 : 22-23)

2.2.1 สิ่งจูงใจเกี่ยวกับวัตถุ ประกอบด้วย เงิน วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่
เป็นต้น

2.2.2 สิ่งจูงใจเกี่ยวกับโอกาส เช่น โอกาสเกี่ยวกับความมีชื่อเสียง ความเด่น
ความมีอำนาจ ความมีอิทธิพล และการได้รับตำแหน่งที่ดี

2.2.3 สิ่งจูงใจที่เกี่ยวกับสภาพวัสดุอุปกรณ์ ความร่วมมือ การได้รับบริการ
ซึ่งอาจจะได้โดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้

2.2.4 ความสามารถของหน่วยงานที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจแก่บุคคล
ภายใน โดยเปิดโอกาสให้เขาแสดงอุดมคติได้โดยเสรีเพื่อก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในฝีมือ
ตลอดจนโอกาสที่หน่วยงานจะให้ได้มีสวัสดิการต่างๆ แก่ตัวเขาเองและครอบครัว

2.2.5 สิ่งจูงใจเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน การมีสัมพันธ์อันดีกับบุคคล
ภายในหน่วยงาน ความผูกพันกับสถาบัน และการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมสถาบัน

2.2.6 สิ่งจูงใจเกี่ยวกับสภาพการทำงานที่เป็นไปตามปกติและทัศนคติทั้งใน
แง่ของสถาบัน ผู้บังคับบัญชาและผู้ปฏิบัติ

2.2.7 สิ่งจูงใจเกี่ยวกับความปลอดภัยทางสังคม ความมั่นคงในงานและมี
หลักประกันความมั่นคง การกินดีอยู่ดี

2.3 สิ่งที่เป็นแรงจูงใจในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ต้องประกอบด้วย
องค์ประกอบ ดังนี้ (Pigors and Myers. 1981 : 116)

2.3.1 ต้องได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมและอย่างเพียงพอ

2.3.2 ลักษณะของงานที่ต้องมีความปลอดภัยไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

2.3.3 มีโอกาสได้ใช้ความสามารถและพัฒนาความสามารถของตนได้อย่าง

เต็มที่

2.3.4 มีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งงานและเป็นงานที่มีความมั่นคง

2.3.5 มีความสามัคคีกลมเกลียวและมีการประสานงานกันเป็นอย่างดี

หลักประชาธิปไตยในการทำงาน

2.3.6 มีการแบ่งเวลาทำงานและเวลาที่ใช้ชีวิตส่วนตัวอย่างสมดุลมีความเข้าใจชีวิตการทำงานกับความสัมพันธ์กันในสังคมอย่างดี

2.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคคล มีดังนี้ (สมยศ นาวิการ, 2521

: 139)

2.4.1 ปัจจัยด้านสถานการณ์ (Situation Factors) ซึ่งประกอบด้วย

1) สภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยผู้บริหารจะมีอิทธิพลโดยตรงต่อ

ปัจจัยนี้

2) อุปกรณ์และวัสดุที่ใช้ในการดำเนินงาน รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานด้วย

2.4.2 การรับรู้ทางด้านบทบาท (Role Perception) หมายถึงแนวทางที่บุคคล

ให้ความหมายงานของเขา ประเภทของกำลังความพยายามที่เขาเชื่อว่ามีผลต่อผลการ

ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ

2.4.3 ความสามารถและทักษะ (Ability and Skills) โดยที่ความสามารถเป็น

ลักษณะของบุคคล ส่วนทักษะหมายถึงความเชี่ยวชาญในงานเฉพาะอย่าง ความสามารถจะมี

ความสัมพันธ์กับทักษะบุคคลที่มีความสามารถเบื้องต้นเฉพาะอย่าง จะเรียนรู้ทักษะที่เกี่ยวข้อง

ได้ดีกว่า

2.4.4 กระบวนการจูงใจ (The Motivation Process) การจูงใจนับได้ว่าเป็น

ปัจจัยอย่าง 3 ที่เป็นตัวกำหนดการปฏิบัติการของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

2.5 การปฏิบัติงาน (Job Performance) เป็นการทำงานที่มีปัจจัยหลายประการ

เป็นองค์ประกอบที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับงานที่ทำและสภาพแวดล้อมต่างๆ ซึ่งมีนักวิชาการ

ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของปัจจัยในการทำงานที่มีผลต่อตัวแปรทางจิตวิทยาต่างๆ

เช่น แรงจูงใจในการทำงาน ขวัญกำลังใจ ความต้องการลาออกจากงาน ความเครียด เป็นต้น ซึ่ง

สมยศ นาวิการ ได้กล่าวถึงปัจจัยในการทำงานที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงาน และ

ความสำเร็จของการปฏิบัติงานไว้ 6 ประการ ดังนี้ (สุกัญญา สังข์เจริญ, 2546 : 13-14, อ้างอิง

จาก สมยศ นาวิการ, การพัฒนาองค์การและการจูงใจ, 2524 : 35)

- 2.5.1 บทบาทของผู้นำ สัมพันธภาพระหว่างผู้บังคับบัญชาและ
ผู้ใต้บังคับบัญชา
- 2.5.2 แรงจูงใจในหน้าที่การทำงานที่ทำอยู่ กล่าวคือ ในการปฏิบัติงานถ้า
บุคคลมีแรงจูงใจในการทำงานย่อมได้ผลงานที่ดีกว่า
- 2.5.3 แรงจูงใจในการทำงานเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายหลักและนโยบายในการ
ดำเนินงานขององค์กรและระบบการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้การปฏิบัติงานได้ดี
ยิ่งขึ้น
- 2.5.4 สภาพการทำงานที่ถูกสุขลักษณะ เช่น มีอากาศถ่ายเทดี มีแสงสว่าง
เพียงพอมีเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานอย่างเพียงพอ
- 2.5.5 สุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน สภาพร่างกายและจิตใจมีผลเป็นอย่างมากต่อ
การปฏิบัติงานหากมีปัญหาสุขภาพย่อมไม่สามารถทำงานให้เกิดผลดีได้
- 2.5.6 การให้บำเหน็จ รางวัล การเลื่อนตำแหน่งแก่ผู้มาปฏิบัติงานย่อมเป็น
แรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเอาใจใส่ ขยันในการทำงาน

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการปฏิบัติงานและการทำงานนั้น ประกอบด้วย
ลักษณะของงานที่ทำ สิ่งแวดล้อมต่างๆจากสังคม และการบริหารงานภายในองค์กร และความ
พร้อมขององค์กร แรงจูงใจการให้บำเหน็จ รางวัล การเลื่อนตำแหน่ง สวัสดิการต่างๆ ซึ่งปัจจัย
เหล่านี้จะส่งผลถึงแรงจูงใจภายในตัวบุคคลให้แสดงพฤติกรรมที่ต้องการออกมาได้

อาสาศาสตร์ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

1. ความเป็นมาของอาสาศาสตร์ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนครั้งแรกในสงครามโลก
ครั้งที่ 2 ด้านการป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศ โดยใช้ชื่อว่า “สันนิบาตช่วยป้องกันและ
บรรเทาภัยทางอากาศ” ก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยทางอากาศ พ.ศ. 2484 มีสภาพ
เป็นนิติบุคคล ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงกลาโหม มีวัตถุประสงค์ที่จะแนะนำฝึกฝน
อบรมให้ประชาชนรู้จักหน้าที่ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศจัดหาผู้ช่วยเหลือ
และอุปกรณ์ในการป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศ และเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง
สันนิบาตช่วยป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศก็ซบเซาลง เนื่องจากสถานการณ์กลับสู่สภาวะ
ปกติ จึงอาจกล่าวได้ว่าการเข้ามาเป็นสมาชิกสันนิบาตช่วยป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศใน
ครั้งนั้น เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนครั้งแรกในรูปแบบอาสาศาสตร์ เพื่อการป้องกันภัย

ฝ่ายพลเรือนภายใต้การกำกับดูแลของ ฝ่ายทหาร (กระทรวงกลาโหม) จนกระทั่ง พ.ศ. 2487 ได้โอนกิจการป้องกันภัยทางอากาศให้กับกระทรวงมหาดไทย จึงถือเป็นจุดเริ่มต้นของการป้องกันภัยโดยฝ่ายพลเรือน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2512 กองบังคับการตำรวจดับเพลิง ได้จัดตั้งอาสาสมัครที่มีลักษณะคล้ายกับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน โดยชื่อว่า “อาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย” เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบรรเทาสาธารณภัย โดยการฝึกอบรมที่เน้นหนักในด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัย การช่วยเหลือผู้ประสบภัย การปฐมพยาบาล ได้ทำการฝึกอบรมไปแล้วหลายรุ่น แต่ยังไม่มีความหมายใดมารองรับอาสาสมัครกลุ่มนี้

ในปี พ.ศ. 2519 สถานการณ์โลกตกอยู่ในสภาวะไม่ปลอดภัย ประเทศมหาอำนาจได้พัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ที่มีอำนาจทำลายล้างมหาศาล ประกอบกับความแตกแยกทางอุดมการณ์ทางการเมืองของประเทศมหาอำนาจ มีการแบ่งการเมืองของโลกออกเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายโลกเสรี ฝ่ายคอมมิวนิสต์และฝ่ายเป็นกลาง ทำให้โลกตกอยู่ในสภาวะที่เรียกว่า “สงครามเย็น” นั้นคืออยู่ในระหว่างสงคราม แต่ยังไม่มีการใช้อาวุธ (นิวเคลียร์) ก่อให้เกิดความตึงเครียดทางการเมืองและเกิดสงครามภาคพื้นทวีป สงครามกองโจรในส่วนต่างๆ ทั่วโลก สามารถนำไปสู่สงครามได้ทุกเมื่อ สำหรับประเทศไทยได้เกิดสงครามขึ้นเช่นกัน ในลักษณะของการก่อการร้าย การปลุกระดมการ โฆษณาชวนเชื่อ การลอบทำร้ายเจ้าหน้าที่ในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ ประกอบกันกับภัยธรรมชาติต่างๆ ที่เกิดขึ้น ล้วนแล้วแต่สร้างความเสียหายให้กับชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและภาครัฐ

จากสถานการณ์ดังกล่าวกองป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมการปกครอง จึงได้เสนอโครงการเกี่ยวกับการเสริมสร้างความมั่นคงหลายโครงการ และหนึ่งในนั้นคือ โครงการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรมประชาชนผู้สมัครใจเข้ามาเป็นอาสาสมัครให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภัยที่เกิดจากการโจมตีของข้าศึก ภัยธรรมชาติ การป้องกันและระงับอัคคีภัย นอกจากนี้อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ยังเป็นกำลังสำคัญให้ภาครัฐที่สามารถเรียกระดมกำลัง ให้ช่วยป้องกันหรือบรรเทาภัยต่างๆ เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2519 ให้ดำเนินการเป็นโครงการเร่งด่วน กระทรวงมหาดไทยจึงได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2520 ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการฝึกอบรมและกำหนดคุณสมบัติ วิธีการ ภารกิจ สิทธิและหน้าที่ของ อปพร. ให้เป็นแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ โดยระยะแรกได้ทดลองฝึกอบรม อปพร. ใน 14 จังหวัด คือ

จังหวัดอุดรธานี เลย หนองคาย นครพนม สกลนคร กาฬสินธุ์ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ นุรีรัมย์ ตาก น่าน เชียงราย พินิจุ โลกและปราจีนบุรี ฝึกอบรมจังหวัดละ 250 คน แต่มีบางจังหวัด เช่น จังหวัดหนองคาย ที่มีอาสาสมัครเข้าฝึกอบรมมากถึง 360 คน และได้มีโครงการฝึกอบรมออกไปในจังหวัดต่างๆ จนครบทุกจังหวัดภายใน 5 ปี

พ.ศ. 2521 รัฐบาลได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยไทยอาสาป้องกันชาติ พ.ศ. 2521 ได้รวมกลุ่มอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ รวมทั้ง อปพร. โดยใช้ชื่อว่า “ไทยอาสาป้องกันชาติ” หรือ ทสปช. เพราะเหตุนี้ ทำให้การฝึกอบรม อปพร. ต้องหยุดชะงักไปชั่วขณะหนึ่งแต่อย่างไรก็ตามการฝึกอบรมหลักสูตร “ทสปช.” นับว่าใกล้เคียงกับหลักสูตร อปพร. มาก

พ.ศ. 2522 รัฐสภาได้ตราพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2522 กำหนดให้มีการจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขึ้นทุกเขตในกรุงเทพมหานคร และทุกอำเภอทั่วราชอาณาจักร เพื่อช่วยเหลือในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และในระหว่างที่กระทรวงมหาดไทยยังไม่ได้ออกข้อบังคับ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ให้ใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยไทยอาสาป้องกันชาติ พ.ศ. 2521 บังคับแก่สมาชิกหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ไปพลางก่อนและได้ทำการฝึกอบรม อปพร. เรื่อยมาจนกระทั่ง พ.ศ. 2531 กระทรวงมหาดไทย จึงได้กำหนดระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2531 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2531 จึงทำให้การดำเนินการเกี่ยวกับ อปพร. เป็นไปอย่างมีระเบียบ และมีกฎหมายรองรับอย่างถูกต้อง

พ.ศ. 2547 กระทรวงมหาดไทย เห็นสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2531 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 จึงได้ยกเลิกระเบียบดังกล่าว และออกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2547 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2547

พ.ศ. 2553 กระทรวงมหาดไทย เห็นสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553 มีผลบังคับใช้ 14 กันยายน 2553 เป็นระเบียบที่กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดขึ้นมาใหม่ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และให้มาจนถึงปัจจุบัน (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2547 : 1-2, ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน 2553 : 1-14)

2. พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522 (มาตรา 3) ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันภัยทางอากาศ พุทธศักราช 2482 พระราชบัญญัติป้องกันภัยทางอากาศ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2487 (มาตรา 4) ในพระราชบัญญัตินี้ มีสาระสำคัญ ดังนี้ (กระทรวงมหาดไทย, 2522 : 1-7)

การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน หมายความว่า การดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ป้องกันภัยพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาอันตรายหรือความเสียหายอันเนื่องมาจากสาธารณภัย ภัยทางอากาศ หรือการก่อวินาศกรรมไม่ว่าการดำเนินการนั้นจะได้กระทำก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัยหรือภายหลังที่ภัยได้ผ่านพ้นไปแล้ว และหมายความรวมถึงการอพยพประชาชนและส่วนราชการเพื่อการนั้น

สาธารณภัย หมายความว่า อัคคีภัย วัตภัย อุทกภัย ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีมาเป็นสาธารณะไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ หรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ

ภัยทางอากาศ หมายความว่า ภัยอันเกิดจากการโจมตีทางอากาศ

การก่อวินาศกรรม หมายความว่า การกระทำใด ๆ อันเป็นการมุ่งทำลายทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ หรือสิ่งอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการรบกวน ขัดขวาง หน่วงเหนี่ยวระบบการปฏิบัติงานใด ๆ ตลอดจนการประทุษร้ายต่อบุคคลอันเป็นการก่อให้เกิดความปั่นป่วนทางการเมือง การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐ

หน่วยอาสาสมัคร หมายความว่า หน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

เจ้าหน้าที่ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน หมายความว่า ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และบุคคลซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

พนักงานป้องกันภัย หมายความว่า บุคคลซึ่งผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

รัฐมนตรี หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522 ให้จัดตั้งหน่วยอาสาสมัครขึ้นทุกเขตในกรุงเทพมหานคร และทุกอำเภอทั่วราชอาณาจักร เพื่อช่วยเหลือในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ซึ่งได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ตาม มาตรา 26

การรับสมัคร คุณสมบัติ การพ้นจากสมาชิกภาพ เครื่องแต่งกาย เครื่องหมาย บัตรประจำตัว สิทธิและวินัยของสมาชิกหน่วยอาสาสมัคร การปกครอง การบังคับบัญชา การจัดหน่วยอาสาสมัคร การฝึกอบรมและหลักสูตร ให้เป็นไปตามข้อบังคับและระเบียบกระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้ตาม มาตรา 27

สมาชิกหน่วยอาสาสมัครมีหน้าที่ตามที่ ได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้ตาม มาตรา 28 มีดังนี้

1. ปฏิบัติการตามคำสั่งของผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและผู้ที่อยู่อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมอบหมายในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
2. ปฏิบัติตามข้อบังคับ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

สรุป การประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการป้องกันภัยทางอากาศที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมีบทบัญญัติที่ไม่รัดกุมและเหมาะสมสำหรับสภาพและสถานการณ์ที่ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในปัจจุบัน และไม่ครอบคลุมถึงการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนทั้งหมด สมควรยกเลิกกฎหมายดังกล่าว และมีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขึ้น โดยเฉพาะเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ภัยทางอากาศ และภัยจากการก่อวินาศกรรม รวมทั้งการอพยพประชาชนและส่วนราชการเพื่อการนั้น อันอาจจะเกิดขึ้นแก่ประชาชนและรัฐได้ทั้งในยามสงบและยามสงคราม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

3. พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 52 ก วันที่ 7 กันยายน 2550 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 6 พฤศจิกายน 2550 เป็นต้นไป มีสาระสำคัญ ดังนี้ (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. 2550 : 42-67)

พระราชบัญญัตินี้ยกเลิกการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ครอบคลุมเรื่องอุบัติเหตุและอัคคีภัยด้วย ซึ่งตรงกับมาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2542

คำนิยาม พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ได้ให้คำนิยามศัพท์ไว้ดังนี้

สาธารณสุข หมายความว่า วัคซีน ภูตภูต ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดในสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้กระทำให้เกิด อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ทรัพย์สิน ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐและให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศและการก่อวินาศกรรมด้วย

ภัยทางอากาศ หมายความว่า ภัยอันเกิดจากการ โจมตีทางอากาศ

การก่อวินาศกรรม หมายความว่า การกระทำใดๆ อันเป็นการมุ่งทำลายทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ หรือสิ่งอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการรบกวนขัดขวางหน่วยงานระบบการปฏิบัติงานใดๆ ตลอดจนการประทุษร้ายต่อบุคคลอันเป็นการก่อให้เกิดความปั่นป่วนทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ หมายความว่า องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาลเมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ที่กฎหมายจัดตั้ง แต่ไม่หมายความรวมถึงองค์กรบริหารส่วนจังหวัด และกรุงเทพมหานคร

หน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอ กปภ.ช. เพื่อขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี จัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อหามาตรการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ ปฏิบัติการ ประสานการปฏิบัติงาน สนับสนุน และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานเอกชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและให้การสงเคราะห์ในเบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย ผู้ได้รับภัยอันตราย ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากเหตุสาธารณภัย แนะนำให้คำปรึกษาและอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานเอกชน ติดตามตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานตามแผน ในแต่ละระดับเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ กรมจะจัดให้มีศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในบางจังหวัดตามความจำเป็นเพื่อปฏิบัติงานในจังหวัดนั้นและจังหวัดใกล้เคียง

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) ประกอบด้วย คณะกรรมการทั้งหมด 23 คน โดยมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธาน

กรรมการคนหนึ่ง ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นกรรมการและเลขานุการ ข้าราชการในกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ คือ กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี พัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระหว่างหน่วยงานของรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาคเอกชน ให้มีประสิทธิภาพวางระเบียบเกี่ยวกับ ค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง ปฏิบัติการอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

การจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดให้มีการจัดทำแผน 3 ระดับคือ

1. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีสาระสำคัญใน แนวทางมาตรการ และงบประมาณ ที่จำเป็นต้องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง แนวทางวิธีการให้ความช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อน ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าหรือระยะยาว เมื่อเกิดสาธารณภัย รวมไปถึงการอพยพผู้ประสบภัย หน่วยงานของรัฐ เอกชน การดูแลเกี่ยวกับการสาธารณสุข การสงเคราะห์ผู้ประสบภัย การสื่อสาร การสาธารณสุขปโรค การเตรียมความพร้อมในทุกๆด้าน การฝึกบุคลากร ประชาชน แนวทางการซ่อมแซม บำรุง ฟื้นฟู และให้ความช่วยเหลือประชาชนหลังจากเหตุสาธารณภัยสิ้นสุดลง
2. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด จัดทำโดยคณะกรรมการซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ลงนาม ประกาศใช้ และแผนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีสาระสำคัญคือ การจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น โครงสร้างและผู้มีอำนาจสั่งการด้านต่างๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แผนและขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ เพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แผนและขั้นตอนจัดให้มีเครื่องหมายสัญญาณในการแจ้งให้ประชาชนทราบถึงการเกิดหรือจะเกิดสาธารณภัย และแผนประสานงานกับองค์กรสาธารณสุข
3. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร จัดทำโดยคณะกรรมการซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธาน และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

เป็นผู้ลงนามประกาศใช้ ซึ่งแผนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีสาระสำคัญ คือการจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น โครงสร้างและผู้มีอำนาจหน้าที่ตั้งการด้านต่างๆ แผนและขั้นตอนการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ เพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แผนและขั้นตอน จัดให้มีเครื่องหมายสัญญาณในการแจ้งให้ประชาชนทราบถึงการเกิดหรือจะเกิดสาธารณภัย และแผนประสานงานกับองค์กรสาธารณกุศลในเขตกรุงเทพมหานคร

ให้หน่วยงานหรือบุคคลที่มีหน้าที่จัดทำแผนตามพระราชบัญญัตินี้ จัดทำแผนให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใดให้เป็นที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้น โดยผู้อำนวยการอำเภอ และผู้อำนวยการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้อำนวยการท้องถิ่นในเขตอำเภอพื้นที่ของตนและในเขตจังหวัดแล้วแต่กรณี

ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่ติดต่อกันหรือใกล้เคียงมีหน้าที่สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้อำนวยการซึ่งรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นนั้น

เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น เจ้าพนักงานที่ประสบเหตุมีหน้าที่ต้องเข้าไปดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับภัยนั้น แล้วรีบรายงานสถานการณ์ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นเพื่อสั่งการต่อไป และในกรณีจำเป็นเจ้าพนักงานมีอำนาจหน้าที่จะดำเนินการใดเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองชีวิต หรืออันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่บุคคลได้

สรุป พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มีสาระสำคัญ ดังนี้ สาธารณภัย หมายถึง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุขที่เกิดจากธรรมชาติ หรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ รวมถึงภัยทางอากาศและการก่อวินาศกรรม โดยเป็นความรับผิดชอบของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่จะเป็นผู้รับผิดชอบในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยนั้น แล้วสั่งการให้เจ้าพนักงาน อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้อำนวยการเพื่อเข้าปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตรับผิดชอบเพื่อระงับภัยที่เกิดขึ้น แล้ว

รายงานให้ผู้อำนวยความสะดวกส่งการต่อไป หลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของ
อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการ
อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553

4. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

พ.ศ. 2553

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
พ.ศ. 2553 มีสาระที่สำคัญเกี่ยวกับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ดังนี้ (ระเบียบ
กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน. 2553 : 1-14)

อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีชื่อย่อว่า อปพร. ที่ทำการศูนย์ อปพร. มีอยู่หลายแห่ง เช่น
ศูนย์ อปพร.กลาง ศูนย์ อปพร.เขต ศูนย์ อปพร.จังหวัด ศูนย์ อปพร.อำเภอ ศูนย์ อปพร.เทศบาล
ศูนย์ อปพร.องค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์ อปพร.กรุงเทพมหานคร ศูนย์ อปพร.ในเขต
กรุงเทพมหานคร และศูนย์ อปพร.เมืองพัทยา

4.1 สมาชิก อปพร. ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(ข้อ 28)

4.1.1 มีสัญชาติไทย

4.1.2 มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์

4.1.3 มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในเขต ศูนย์ อปพร.นั้น

4.1.4 เลื่อมใสการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

4.1.5 ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคน

วิกลจริต

4.1.6 ไม่เป็นผู้เสื่อมเสียในทางศีลธรรม หรือในทางทุจริต หรือเป็นภัยต่อ

สังคม

ผู้สมัครที่ได้รับคัดเลือกกว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ต้องผ่าน
การฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรม อปพร. จึงจะได้รับการขึ้นทะเบียนเป็น อปพร.

4.2 การฟื้นฟูสภาพสมาชิกภาพอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ้นจากสมาชิก

เมื่อ (ข้อ 29)

4.2.1 ขาดคุณสมบัติหรือเข้าลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามข้อ 28

และผู้อำนวยความสะดวกศูนย์ อปพร. ดันสกัดตั้งให้พ้นจากสมาชิกภาพ

4.2.2 ตาย

4.2.3 ลาออก

4.2.4 ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ดันสังกัด สั่งให้พ้นสมาชิกภาพ ตามข้อ 36

4.3 สิทธิ ของสมาชิก อปพร. สมาชิก อปพร. มีสิทธิ ดังต่อไปนี้ (ข้อ 35)

4.3.1 แต่งเครื่องแบบและประดับเครื่องหมาย อปพร.

4.3.2 ใช้วิทยุสื่อสารของทางราชการในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับ

มอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษร

4.3.3 ได้รับการคุ้มครองตามระเบียบและกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และหน้าที่อื่น ตามคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หรือเจ้าพนักงาน ตาม กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

4.4 วินัย ของสมาชิก อปพร. สมาชิก อปพร. จะต้องรักษาและปฏิบัติตามวินัย โดยเคร่งครัด ดังต่อไปนี้ (ข้อ 36)

4.4.1 สนับสนุนและดำรงรักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4.4.2 ปฏิบัติตามคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้บังคับบัญชา โดย เกร่งครัด และสนับสนุนการปฏิบัติงานของศูนย์ อปพร. ที่ตนสังกัด

4.4.3 แต่งเครื่องแบบให้ถูกต้องตามระเบียบในขณะปฏิบัติหน้าที่

4.4.4 ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต อดทน ไม่เห็นแก่ความเหน็ด เหนื่อยและไม่หวังผลประโยชน์ใดๆ เป็นการตอบแทน

4.4.5 รักษาความสามัคคีในหมู่คณะและเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อ

ส่วนรวม

4.4.6 ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี

4.4.7 ไม่เสพสุราของมึนเมาในขณะปฏิบัติหน้าที่

4.4.8 ไม่ใช้กริยาวาจาที่ไม่สุภาพต่อประชาชน

4.4.9 ไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา

4.4.10 ไม่เปิดเผยความลับทางราชการ

4.4.11 ไม่แสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมายเพื่อตนเอง หรือ

ผู้อื่นจากการปฏิบัติหน้าที่

กรณี อปพร. กระทำผิดวินัย และเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ หรือกิจการ อปพร. ให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ที่ผู้นั้นสังกัดมีอำนาจสั่งให้ อปพร. ผู้กระทำผิด พ้นจากสมาชิกภาพ

4.5 หน้าที่ของสมาชิก อปพร. สมาชิก อปพร. มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ ดังนี้ (ข้อ 36)

4.5.1 ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา และเจ้าพนักงานในการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติตามระเบียบนี้

4.5.2 ในการปฏิบัติหน้าที่ให้ อปพร. แต่งเครื่องแบบ อปพร. เว้นแต่เป็น กรณีเร่งด่วนจะประดับเฉพาะเครื่องหมาย อปพร. ก็ได้ และมีบัตรประจำตัว อปพร. ไว้เพื่อแสดง ตน ไปรายงานตัวต่อผู้บังคับบัญชา หรือเจ้าพนักงาน โดยไม่ชักช้า

4.6 เครื่องแบบ เครื่องหมาย บัตรประจำตัว

เครื่องแบบ อปพร. ให้เป็นไปตามรูปแบบระเบียบนี้ (ข้อ 41)

เครื่องหมาย อปพร. การใช้และการประดับให้เป็นไปตามรูปแบบ หลักเกณฑ์ระเบียบนี้ (ข้อ 42)

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ออกบัตรประจำตัว เพื่อมอบให้แก่สมาชิก อปพร. (ข้อ 43)

บัตรประจำตัว อปพร. มีอายุ 4 ปี เมื่อบัตรประจำตัว อปพร. ชำรุด สูญหาย หายอายุ หรือมีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เช่น ชื่อตัว ชื่อสกุล ให้สมาชิก อปพร. ยื่นคำร้อง ตามแบบที่ศูนย์ อปพร. กลาง กำหนด ต่อผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เทศบาล ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เขตในกรุงเทพมหานคร หรือ ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา แล้วแต่กรณี เพื่อเสนอให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด หรือผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร พิจารณาดำเนินการออกบัตรประจำตัวใหม่

ให้ ศูนย์ อปพร. เทศบาล ศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์ อปพร. เขต ในกรุงเทพมหานคร หรือศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา จัดทำทะเบียนควบคุมบัตรประจำตัว ตัว สมาชิก อปพร. ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

4.7 คณะกรรมการศูนย์ อปพร. แบ่งออกได้ ดังนี้

4.7.1 คณะกรรมการผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง ประกอบด้วย อธิบดีกรม ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ รองอธิบดีกรมกรมป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย ที่ได้รับมอบหมาย รองอธิบดีกรมการปกครอง ที่ได้รับมอบหมาย รองอธิบดีกรม

ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ได้รับมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร และผู้ทรงคุณวุฒิ อีกไม่เกินห้าคน ซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความสามารถ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการ ให้ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการป้องกันสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้อำนวยการกิจการอาสาสมัคร สำนักส่งเสริมการป้องกันสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ (ข้อ 5)

4.7.2 คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร.จังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ นายกองค้ำการบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองประธานกรรมการ กรรมการอื่น ประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่ประจำอยู่ในพื้นที่จังหวัด ตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร ผู้แทนของศูนย์ อปพร.เขต ที่จังหวัดนั้นอยู่ในเขตรับผิดชอบ ประธานกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร.จังหวัด ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด ตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรแต่งตั้ง ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจำนวนไม่เกินสามคน โดยให้มีผู้แทนจากองค์การสาธารณกุศลในเขตจังหวัดร่วมอยู่ด้วย หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ (ข้อ 10)

4.7.3 คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร.กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นรองประธานกรรมการ กรรมการอื่น ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการ หรือหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร ตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเห็นสมควรแต่งตั้ง ผู้แทนศูนย์ อปพร.กลาง ประธานกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเห็นสมควรแต่งตั้ง โดยให้มีผู้แทนจากองค์การสาธารณกุศลในเขตกรุงเทพมหานครร่วมอยู่ด้วย ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการและเลขานุการ (ข้อ 12)

4.8 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. มีดังนี้

4.8.1 คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร.กลาง มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารกิจกรรม อปพร. เสนอแนวทางมาตรการเกี่ยวกับกิจการ

อปพร. ให้ศูนย์ อปพร. ถือปฏิบัติ กำกับ ดูแล และสนับสนุนการดำเนินงานของ ศูนย์ อปพร. ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย (ข้อ 6)

4.8.2 คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด มีอำนาจหน้าที่กำหนด ยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินงานกิจการ อปพร. ให้เป็นไปตามนโยบายและแนวทางที่ คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. กลางกำหนด ให้การสนับสนุนส่งเสริมและกำกับดูแล การดำเนินงานของศูนย์ อปพร. ภายในเขตจังหวัดให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย กำหนด หลักเกณฑ์วิธีการดำเนินงานที่เกี่ยวกับกิจการ อปพร. ที่ไม่ขัดหรือแย้งกับที่ศูนย์ อปพร. กลาง กำหนด (ข้อ 11)

4.8.3 คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร มีอำนาจ หน้าที่ กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางดำเนินกิจการ อปพร. ให้เป็นไปตามนโยบายและ แนวทางที่คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง กำหนด ให้การสนับสนุนและกำกับดูแล การดำเนินงานของศูนย์ อปพร. ภายในเขตกรุงเทพมหานคร ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการดำเนินงานที่เกี่ยวกับ อปพร. ที่ไม่ขัดหรือแย้งกับที่ศูนย์ อปพร. กลาง กำหนด (ข้อ 13)

4.9 การบริหาร และการกำกับดูแล การปกครองบังคับบัญชา แบ่งออกเป็น

4.9.1 ศูนย์ อปพร. กลาง ผู้บัญชาการ เป็นผู้บัญชาการศูนย์ อปพร. กลาง รอง ผู้บัญชาการ เป็น รองผู้บัญชาการศูนย์ อปพร. กลาง มีอำนาจบังคับบัญชา และสั่งการศูนย์ อปพร. รองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ อปพร. และ อปพร. ทหารอาสาสมัคร อำนาจการกลาง เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง รองอธิบดี กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นรองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. กลาง และกรมป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย เป็นศูนย์ อปพร. กลาง โดยให้เจ้าหน้าที่ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธาณภัย ที่ปฏิบัติราชการประจำ ณ ที่ตั้งกรม เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ (ข้อ 15)

4.9.2 ศูนย์ อปพร. เขต ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เขต และศูนย์ป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยเขต กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นศูนย์ อปพร. เขต โดยให้ เจ้าหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็น เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ (ข้อ 17)

4.9.3 ศูนย์ อปพร. จังหวัด ผู้อำนวยการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นศูนย์ อปพร.จังหวัด โดยมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ (ข้อ 18)

4.9.4 ศูนย์ อปพร.อำเภอ ผู้อำนวยการอำเภอ เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.อำเภอ และที่ทำการปกครองอำเภอ เป็นศูนย์ อปพร.อำเภอ โดยมีเจ้าหน้าที่ของที่ทำการปกครองอำเภอ เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ (ข้อ 19)

4.9.5 ศูนย์ อปพร.เทศบาล นายกเทศมนตรี เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เทศบาล รองนายกเทศมนตรีซึ่งนายกเทศมนตรีมอบหมาย เป็นรองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เทศบาล ปลัดเทศบาล เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เทศบาล สำนักปลัดเทศบาล เป็นศูนย์ อปพร.เทศบาล โดยให้เจ้าหน้าที่ของสำนักปลัดเทศบาล เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ (ข้อ 20)

4.9.6 ศูนย์ อปพร.องค์การบริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.องค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย เป็นรองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.องค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นศูนย์ อปพร.องค์การบริหารส่วนตำบล โดยให้เจ้าหน้าที่ของสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ (ข้อ 20)

4.9.7 ศูนย์ อปพร.กรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.กรุงเทพมหานคร รองผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครมอบหมาย เป็นรองผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.กรุงเทพมหานคร และสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์ อปพร.กรุงเทพมหานคร โดยให้เจ้าหน้าที่ของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ (ข้อ 21)

4.9.8 ศูนย์ อปพร.เขตในกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการเขตใน กรุงเทพมหานคร เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เขตในกรุงเทพมหานคร และสำนักงานเขตใน กรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์ อปพร.เขตในกรุงเทพมหานคร โดยให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตใน กรุงเทพมหานคร เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ (ข้อ 21)

4.9.9 ศูนย์ อปพร.เมืองพัทยา นายกเมืองพัทยา เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เมืองพัทยา รองนายกเมืองพัทยาซึ่งนายกเมืองพัทยามอบหมาย เป็นรองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เมืองพัทยา ปลัดเมืองพัทยา เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เมืองพัทยา สำนักปลัดเมืองพัทยา เป็นศูนย์ อปพร.เมืองพัทยา โดยให้เจ้าหน้าที่ของสำนักปลัดเมืองพัทยา เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ (ข้อ 20)

4.10 อำนาจหน้าที่ของ ศูนย์ อปพร.กลาง มีดังนี้ (ข้อ 16)

4.10.1 ดำเนินงานด้านธุรการของคณะกรรมการอำนาจการศูนย์ อปพร.

กลาง

4.10.2 สนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการบริหารกิจการ อปพร.

4.10.3 วางระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินงานที่เกี่ยวกับกิจการ อปพร. รวมทั้งสิทธิ และสวัสดิการแก่ อปพร.

4.10.4 ศึกษา ค้นคว้า และวิจัย ตลอดจนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกิจการ อปพร.

4.10.5 จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม อปพร. และหลักสูตรที่เกี่ยวกับกิจการ อปพร. พร้อมกำหนดรูปแบบวุฒิบัตร และเครื่องหมายแสดงความสามารถ หรือแสดงวิทยฐานะ รวมทั้งพิจารณาทบทวนหรือปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสม

4.10.6 จัดให้มีการฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติหลักสูตร อปพร. ตามที่กำหนด

4.10.7 จัดทำแผนพัฒนาอัตรากำลังของ อปพร. รวมทั้งพิจารณาทบทวน และปรับปรุงแผน ให้มีความเหมาะสม

4.10.8 ประสาน ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิก อปพร.

ทั่วราชอาณาจักร

4.10.9 ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการอำนาจการศูนย์ อปพร.กลาง

มอบหมาย

4.11 การจัดตั้งหน่วย อปพร.

ให้ศูนย์ อปพร.เทศบาล ศูนย์ อปพร.องค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์ อปพร.เขตในกรุงเทพมหานครและศูนย์ อปพร.เมืองพัทยา จัดตั้งหน่วย อปพร. ดังต่อไปนี้ (ข้อ 23)

4.11.1 ฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีหน้าที่

1) ตรวจสอบ สอดส่องสถานที่ที่ไม่ปลอดภัย สำรวจพื้นที่เสี่ยงภัย พื้นที่รองรับการอพยพ เส้นทางอพยพ แหล่งน้ำดับเพลิง และเครื่องมือเครื่องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2) จัดเตรียม ซ่อมบำรุงเครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะสำหรับการแจ้งเตือนภัยและกู้ชีพกู้ภัยให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน

3) ร่วมวางแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกับเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นและร่วมการฝึกซ้อมแผนเผชิญเหตุกับฝ่ายอื่นๆ

4) จัดให้มีเวร รับ-ส่ง วิทย์ เพื่อประสานงานเมื่อเกิดสาธารณภัย

5) เมื่อเกิดเหตุสาธารณภัย เข้ารายงานตัวต่อ ผู้อำนวยการท้องถิ่น ณ ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ และเข้าร่วมกับเจ้าพนักงานในการระงับเหตุ บรรเทาภัย การค้นหาและช่วยเหลือผู้บาดเจ็บหรือตกอยู่ในอันตราย อำนวยความสะดวกให้กับผู้ประสบภัย ผู้อพยพ และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. มอบหมาย

4.11.2 ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย มีหน้าที่ดังนี้

1) ดำเนินการรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชนหมู่บ้าน รักษาความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน การจัดระเบียบการจราจรกำหนดเขตพื้นที่ห้ามเข้าสำหรับผู้ไม่เกี่ยวข้อง ในกรณีเกิดอัคคีภัย หรือภัยพิบัติอื่นๆ

2) สนับสนุนและร่วมปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการป้องกัน

การโจรกรรม การก่ออาชญากรรม การชุมนุม และการก่อความไม่สงบของบ้านเมือง

3) ร่วมดูแลให้ความปลอดภัยแก่ผู้ประสบภัยและทรัพย์สินของผู้ประสบภัยในกรณีเกิดภัยพิบัติต่างๆ ร่วมดำเนินการรักษาความปลอดภัยต่อสถานที่ราชการ และบุคคลสำคัญในสถานการณ์รักษาความมั่นคงของประเทศตามที่ได้รับมอบหมาย

4) ร่วมการซักซ้อมแผนป้องกันภัย การรักษาความปลอดภัยร่วมกับฝ่ายต่างๆ และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.มอบหมาย

4.11.3 ฝ่ายสงเคราะห์ผู้ประสบภัย มีหน้าที่ดังนี้

1) ร่วมช่วยเหลือการอพยพผู้ประสบภัย ช่วยเหลือด้านการอนามัย การรักษาพยาบาล การจัดระเบียบภายในสถานที่รองรับการอพยพ ประสานงานหน่วยงานต่างๆ ในการบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย สำรวจความเสียหายเบื้องต้น จำนวนผู้ประสบภัย รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

2) จัดเตรียม จัดหา เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องอุปโภคบริโภค และเวชภัณฑ์ ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยและผู้ได้รับอันตรายหรือบาดเจ็บไว้ล่วงหน้าเมื่อคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย

3) จัดเตรียมสถานที่ในการช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเบื้องต้น ร่วมสงเคราะห์ ช่วยเหลือการแจกจ่ายอาหาร น้ำดื่ม และสิ่งของแก่ผู้ประสบภัย

4) ร่วมการซักซ้อมแผนเผชิญเหตุ เน้นการช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัยและการเคลื่อนย้ายร่วมกับฝ่ายอื่นๆ และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. มอบหมาย

4.11.4 ฝ่ายปฏิบัติการกู้ชีพกู้ภัย มีหน้าที่ดังนี้

1) การปฏิบัติงานการกู้ชีพกู้ภัย โดยผู้บริหารท้องถิ่นในฐานะผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. สั่งใช้บุคลากรที่ผ่านการฝึกอบรม ตาม โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งทีมกู้ชีพกู้ภัย (One Tambon One Search And Rescue Team : OTOS) และมอบหมายให้เป็นหน่วยเผชิญเหตุเบื้องต้น (First Responder Unit) ในกรณีเกิดอุบัติเหตุทางถนน สาธารณภัยต่างๆ ให้สมาชิก อปพร.ที่อยู่ประจำศูนย์ ประสานงานกับชุดปฏิบัติการกู้ชีพกู้ภัย ตามระบบวิทยุสื่อสาร จัดยานพาหนะพร้อมอุปกรณ์และอาสาสมัครออกไปช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัย รวมทั้งการเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัย นำส่งโรงพยาบาล สถานบริการสาธารณสุข อย่างปลอดภัย รวดเร็ว และถูกต้องตามหลักวิชาการแพทย์

2) ให้การสนับสนุนหน่วยงานที่ทำหน้าที่กู้ชีพกู้ภัยในพื้นที่ข้างเคียง

3) ร่วมฝึกซ้อมแผนการกู้ชีพกู้ภัยกับส่วนราชการ ชุมชน เอกชน มูลนิธิ เพื่อให้เกิดความชำนาญ เพื่อสร้างเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

4) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.มอบหมาย

โดยแต่ละฝ่าย มีหัวหน้าฝ่ายหนึ่งคน รองหัวหน้าฝ่ายสองคน โดยแต่ละฝ่าย มีสมาชิก อปพร.ตามความเหมาะสม โดยให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.นั้น แต่งตั้งหัวหน้าฝ่าย และรองหัวหน้าฝ่าย จากเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์หรือสมาชิก อปพร.ในสังกัด

สรุปได้ว่า ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553 เป็นระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดขึ้นมาใหม่ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มีสาระสำคัญที่เน้นการจัดระบบการบริหารงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ที่มีความแตกต่างตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนผู้ที่จะเข้ามาเป็น อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพล

สัญชาติไทย มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ และมีภูมิลำเนาที่อยู่ในศูนย์ อปพร. เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่ ศูนย์ อปพร.กลางกำหนด ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553 กำหนดขึ้นมาใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการปฏิรูประบบราชการของประเทศไทย

การปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล

1. ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

โกวิท พวงงาม (2546 : 169) ได้กล่าวว่า เดิมสภาตำบลได้จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2499 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดโอกาสให้ราษฎร ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของตำบลและหมู่บ้านทุกอย่างเท่าที่จะเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นและราษฎรเป็น ส่วนรวม ซึ่งจะเป็นแนวทางนำราษฎรไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย

พ.ศ. 2537 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ทำให้กฎหมายมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 และใช้แทนประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ทำให้มีการปรับยกฐานะการบริหารงานในระดับตำบลการเปลี่ยนรูปโฉมใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศ โดยแบ่งเป็น 2 รูปแบบดังนี้

1. รูปแบบ “สภาตำบล” ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล ได้แก่ สภาตำบลที่มีรายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 150,000 บาท

2. รูปแบบ “องค์การบริหารส่วนตำบล” ตามกฎหมายใหม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมา 3 ปีติดต่อกันเฉลี่ย ไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ให้ยกฐานะขึ้นเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น (มาตรา 43) โดยทำเป็นประกาศของ กระทรวงมหาดไทย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในประกาศนั้นให้ระบุชื่อและเขต ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย และองค์การบริหารส่วนตำบลให้พ้นจากอำนาจแห่งสภา ตำบลนับแต่วันที่กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้น ไป และให้โอนงบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิ ลิขสิทธิ์ เรียกร่องหนี้และเจ้าหน้าที่ของสภาตำบล ไปเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

ปัจจุบัน กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้ง อบต. แล้ว 4 ครั้ง คือ ในปี พ.ศ. 2538 จำนวน 617 แห่ง ปี พ.ศ. 2539 จำนวน 2,143 แห่ง ปี พ.ศ. 2540 จำนวน 3,637 แห่ง และปี พ.ศ. 2542 จำนวน 350 แห่ง รวมจำนวนทั้งหมด 6,747 แห่ง

2. โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล มีโครงสร้างที่มี ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร ซึ่งเกิดจาก พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546) ทำให้โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลที่สำคัญ มีดังนี้

2.1 โครงสร้าง สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ในกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง 1 หมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 6 คน และเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมี 2 หมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละ 3 คน

หลักเกณฑ์และวิธีการสมัครรับเลือกตั้งและการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น อายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีกำหนดคราวละสี่ปี นับแต่วันเลือกตั้ง

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีประธานสภาและรองประธานสภาคนหนึ่งซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้นายอำเภอแต่งตั้งประธานสภาและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในปีหนึ่งให้มีสมัยประชุมสามัญสองสมัยหรือหลายสมัยแล้วแต่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะกำหนด แต่ต้องไม่เกินสี่สมัยวันเริ่มประชุมสามัญสามัญประจำปีให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกำหนด

นายอำเภอต้องกำหนดให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งแรกภายในสิบห้าวัน นับแต่วันประกาศผลเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และให้ที่ประชุมเลือกประธานสภาและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้เรียกประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และเป็นผู้เปิดหรือปิดการประชุม

นอกจากสมัยประชุมสามัญแล้ว เมื่อเห็นว่ามีกรจำเป็นเพื่อประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกองการบริหารส่วน

ตำบล หรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ อาจทำคำร้องยื่นต่อนายอำเภอขอเปิดประชุมวิสามัญ ถ้าเห็นสมควรให้นายอำเภอเรียกประชุมวิสามัญได้ สมัยประชุมวิสามัญให้กำหนดไม่เกินสิบห้าวันแต่ถ้าจะขยายเวลาออกไปอีกจะต้องได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ

ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งเป็นเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยมีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและจัดการประชุมและงานอื่นใดตามที่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความรู้ความสามารถอันจะเป็นประโยชน์ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2.2 โครงสร้างคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ดำรงตำแหน่งนับตั้งแต่วันเลือกตั้งและมีระยะการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีใช่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการองค์การบริหารส่วนตำบล ตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ไม่เกิน 2 คน และอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้

ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีปลัดเทศบาลคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล และรับผิดชอบควบคุม ดูแลราชการประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบายและมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย การบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

3. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.1 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

3.1.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

3.1.2 รักษาความสะอาดถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัด

ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

3.1.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

3.1.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

3.1.5 ส่งเสริมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม

3.1.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

3.1.7 คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.1.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี

งามของท้องถิ่น

3.1.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

3.2 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจกรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

3.2.1 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร

3.2.2 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

3.2.3 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

3.2.4 ให้มีและบำรุงรักษาสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและ

สวนสาธารณะ

3.2.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์

3.2.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว

3.2.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

3.2.8 การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

3.2.9 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.2.10 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

3.2.11 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

3.2.12 การท่องเที่ยว

3.2.13 การผังเมือง

3.3 องค์การบริหารส่วนตำบล ยังมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการ สาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอน การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวดที่ 2 มาตรา 16 ดังนี้

3.3.1 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

3.3.2 การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ

3.3.3 การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ

3.3.4 การสาธารณสุข โภชนา และการก่อสร้างอื่นๆ

3.3.5 การสาธารณสุข

3.3.6 การส่งเสริม การฝึกและประกอบอาชีพ

3.3.7 การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน

3.3.8 การส่งเสริมการท่องเที่ยว

3.3.9 การจัดการศึกษา

3.3.10 การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และ

ด้อยโอกาส

3.3.11 การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม

อันดีของท้องถิ่น

3.3.12 การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

3.3.13 การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

3.3.14 การส่งเสริมกีฬา

3.3.15 การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของ

ประชาชน

3.3.16 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น

3.3.17 การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

3.3.18 การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย

3.3.19 การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล

3.3.20 การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน

3.3.21 การควบคุมการเลี้ยงสัตว์

3.3.22 การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย

โรงแรมสพและสาธารณสุขสถานอื่นๆ

- 3.3.23 การจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 3.3.24 การผังเมือง
- 3.3.25 การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
- 3.3.26 การดูแลรักษาที่สาธารณะ
- 3.3.27 การควบคุมอาคาร
- 3.3.28 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 3.3.29 การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกัน
และรักษา ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

3.3.30 กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่
คณะกรรมการประกาศกำหนด

3.4 อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะอื่นๆ กำหนด นอกจากอำนาจหน้าที่ตาม
พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดและยังมีกฎหมาย
เฉพาะอื่นๆ ให้้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามกฎหมาย
นั้นๆ อีกเป็นจำนวนมาก

สรุป การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการ
บริหารงานแบบกระจายอำนาจจากส่วนกลาง โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับ
ผลประโยชน์สูงสุด ในทุกๆ ด้าน ของการบริหารในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล
แนวคิดเกี่ยวกับนโยบาย SML

นโยบาย SML มีที่มาและหลักการ ดังนี้ (กนกพร รัตนสุธีระกุล, 2556 : ออนไลน์)

1. ประวัติความเป็นมาของ SML

การจัดสรรงบประมาณ โดยกระบวนการส่งตรงไปถึงมือของชุมชนเป็น
เรื่องราวที่เกิดขึ้นมาหลายยุคหลายสมัยของแต่ละรัฐมนตรี ต่างกรรมต่างวาระ กันไป ว่ากันว่า
นโยบายในรูปแบบนี้มีมาหลายครั้ง

ครั้งแรก สมัยนายกรัฐมนตรี มรว. กึกกฤษ์ ปราโมช ที่ได้จัดสรรงบประมาณ
กว่า 2,500 ล้านบาท เพื่อส่งตรงให้ชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจ้างแรงงานในท้องถิ่น

ครั้งที่ 2 ยุคพลเอกเกียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ดำเนินงานเป็น โครงการสร้างงานใน
ชนบท ก็เป็นระบบเดียวกันหมด ส่งผ่านหน่วยงานรัฐไป

ครั้งที่ 3 ยุคสมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ดำเนินการเป็น โครงการสร้างงาน
ในฤดูร้อน

ครั้งที่ 4 ยุคนายชวนหลีกภัย ดำเนินงานภายใต้ โครงการมิยาซาว่า ใช้ไป
40,000 กว่าล้าน

ฉะนั้น ภายใต้การดำเนินนโยบายการจัดสรรทุนให้แก่ชุมชน และให้ชุมชนไป
ดำเนินการเองนั้น ได้มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน และเป็นวิธีคิดของนายกรัฐมนตรีอยู่หลาย
ยุคหลายสมัยที่ต้องการจะแก้ไขปัญหาของชุมชน และอยู่ภายใต้กระบวนทัศน์ที่ว่า การนำเม็ดเงิน
ลงไปสู่ชุมชนจะสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้

2. ที่มาและหลักการของโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน

2.1 เพื่อพัฒนาศักยภาพของประชาชน ให้มีความพร้อมใน
กระบวนการสร้างสรรค์ความคิดและนำไปสู่แนวทางปฏิบัติในด้านการดำรงชีวิตและมีอาชีพ
อย่างมีคุณภาพมั่นคงและยั่งยืน

2.2 เป็นเครื่องมือซึ่งทำให้เห็นทิศทางและความต้องการที่แท้จริงของ
ประชาชน (Demand)

2.3 เป็นรูปแบบในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในภาคประชาชนจาก
การมีส่วนร่วมในกระบวนการ เพื่อการดำรงชีพและการมีอาชีพของประชาชนโดยส่วนรวม

2.4 เป็นการเตรียมความพร้อมของประชาชนในหมู่บ้าน เกิดการ
สร้างผู้นำในท้องถิ่นที่มาจากภาคประชาชน โดยแท้จริง เพื่อการพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่น
และการกระจายอำนาจที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

3. กรอบการดำเนินนโยบายของ SML

นโยบาย SML แบ่งหมู่บ้านออกเป็น 3 ขนาด ตามขนาดของพื้นที่และประชากร
ตารางที่ 1 การแบ่งขนาดหมู่บ้านตามนโยบายของ SML

ขนาดหมู่บ้าน	จำนวนประชากร	งบประมาณที่ได้รับการจัดสรร
หมู่บ้านขนาดเล็ก (S)	ไม่เกิน 500 คน	300,0000 บาท / ปี
หมู่บ้านขนาดกลาง (M)	501-1,000 คน	400,0000 บาท / ปี
หมู่บ้านขนาดใหญ่ (L)	เกิน 1,000 คน	500,0000 บาท / ปี

ที่มา : กนกพร รัตนสุธีระกุล. 2556 : ออนไลน์

ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำมาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษา โดยกำหนดเป็นตัวแปรอิสระ สำหรับการศึกษาครั้งนี้แบ่งได้เป็นขนาดหมู่บ้าน 2 ขนาด ประกอบด้วย หมู่บ้านขนาดเล็ก (S) และหมู่บ้านขนาดกลาง (M)

ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก

1. ข้อมูลพื้นฐาน

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิกมีสภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานสำคัญที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2553 - 2555) พอจะสรุปได้ดังต่อไปนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก, 2553 : 4-9) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอบรบือ และระยะทางห่างจากที่ว่าการอำเภอบรบือ ประมาณ 3 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือติดต่อกับ	ตำบลบรบือและตำบลหนองโก
ทิศใต้	ติดต่อกับ ตำบลกำแพงและตำบลหนองม่วง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ ตำบลหนองม่วงและตำบลโคกก่อ อำเภอเมืองมหาสารคาม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับเทศบาลตำบลบรบือ, ตำบลหนองสิมและตำบลบรบือ

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิกมีพื้นที่ในเขตรับผิดชอบประมาณ 58.345 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 36,465.71 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศทั่วไปมีสภาพเป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นสลับที่ลาดลุ่ม มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 150 – 200 เมตร พื้นที่ราบเหมาะสำหรับการทำนา บริเวณที่ราบสูงเหมาะสำหรับการทำไร่ เช่น ทำไร่มันสำปะหลัง ไร่อ้อย เป็นต้น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิกมีหมู่บ้านในเขตพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน 20 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 9,229 คนจำนวนครัวเรือน 2,685 ครัวเรือนความหนาแน่นเฉลี่ย 159.69 คนต่อ ตารางกิโลเมตร มีโรงเรียนระดับประถมศึกษาและขยายโอกาส จำนวน 5 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนจำนวน 3 แห่ง ศูนย์การเรียนชุมชนประจำตำบลจำนวน 1 แห่ง วัดและที่พักสงฆ์จำนวน 14 แห่ง และมีสถานีอนามัยประจำตำบล จำนวน 2 แห่ง

2. วิสัยทัศน์

การคมนาคมสะดวก การศึกษาตลอดชีวิต เศรษฐกิจก้าวไกล มีความรู้ทันสมัย
โปร่งใสการพัฒนา วัฒนธรรมล้ำค่า สิ่งแวดล้อมไม่เป็นพิษ คุณภาพชีวิตพัฒนา

3. พันธกิจ

- 3.1 ปรับปรุงและพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการให้ได้มาตรฐานมีประสิทธิภาพและเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคตและเศรษฐกิจของท้องถิ่น
- 3.2 การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของคน ครอบครัว และชุมชนให้เข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
- 3.3 การสร้างระบบบริหารจัดการที่ดี โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การวางแผนพัฒนาการตรวจสอบ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 3.4 จัดให้มีและบำรุงรักษาแหล่งน้ำเพื่อส่งเสริมการเกษตร ตลอดจนการส่งเสริมการเกษตรปลอดสารพิษ
- 3.5 ส่งเสริมอาชีพเพื่อให้ประชาชนมีรายได้พอเพียงสามารถพึ่งพาตนเองได้ตลอดจนการส่งเสริมการค้าในวิถีชีวิตแบบพอเพียง
- 3.6 ปรับปรุงและพัฒนาระบบการศึกษาและการสาธารณสุข ตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมอันดีงามและภูมิปัญญาของท้องถิ่น
- 3.7 การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการบริหารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการที่ดี
- 3.8 การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 3.9 กำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- 3.10 การสร้างความเข้มแข็งด้านการเงินการคลัง โดยการปรับปรุงกระบวนการบริหารการเงินการคลังให้สอดคล้องรับกับอำนาจหน้าที่และภารกิจที่มีอยู่เดิม และที่ได้รับโอนจากการกระจายอำนาจจากรัฐบาล

4. จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

- 4.1 ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการเพียงพอและทั่วถึง
- 4.2 ประชาชนดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคงพออยู่พอกิน
- 4.3 ผลผลิตภาคเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ

4.4 ส่งเสริมการศึกษา อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี
อันดีงามของท้องถิ่น

4.5 ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ได้รับการดูแล และประชาชนมีสุขภาพดี

4.6 ชุมชนเข้มแข็ง มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ประชาชนมีความปลอดภัย
ในชีวิตและทรัพย์สิน

4.7 การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ ตามแนวธรรมาภิบาล

4.8 ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

4.9 จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่ให้เกิดมลพิษและมีความ

ยั่งยืน

5. ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา

ดังนี้

5.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีแนวทางการพัฒนา

5.1.1 ต่อเติม ปรับปรุง บำรุงรักษาระบบไฟฟ้าสาธารณะ

5.1.2 ขยายเขตระบบไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

5.1.3 ก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้าน

5.1.4 ก่อสร้าง ปรับปรุง ภาชนะเก็บน้ำ และพัฒนาแหล่งน้ำตาม

ธรรมชาติ

5.1.5 ก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษา ถนน สะพานและท่อหรือราง

ระบายน้ำ

5.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

5.2.1 พัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน

5.2.2 ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมลดรายจ่ายเพิ่มรายได้

5.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม มีแนวทางการพัฒนา

ดังนี้

5.3.1 การสงเคราะห์ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส

5.3.2 การส่งเสริมสุขภาพของประชาชน

5.3.3 การส่งเสริมการแข่งขันกีฬาและนันทนาการ

5.3.4 การส่งเสริมและสนับสนุนการควบคุมโรคติดต่อ

5.3.5 การส่งเสริมและการฝึกอบรมการจัดการจัดระเบียบชุมชน

สังคมและรักษาความสงบเรียบร้อย

5.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมประเพณีมี
แนวทางการพัฒนา ดังนี้

5.4.1 ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาทั้งในและนอกระบบ

5.4.2 บริหารจัดการการศึกษา

5.4.3 ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงาม
ทั้งประเพณีไทยและประเพณีท้องถิ่น

5.4.4 ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น

5.5 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีแนว
ทางการพัฒนา ดังนี้

5.5.1 จัดให้มีระบบกำจัดสิ่งปฏิกูล และขยะมูลฝอย

5.5.2 ปรับปรุงสภาพแวดล้อม

5.5.3 ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.6 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาด้านการเมืองและการบริหารจัดการมีแนว
ทางการพัฒนา ดังนี้

5.6.1 เพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาระบบการบริหาร การ
บริการ และระบบการคลัง ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้บริการที่รวดเร็ว ถูกต้องและเป็น
ธรรม

5.6.2 พัฒนาอาคารสถานที่และจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องมือ
เครื่องใช้และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

5.6.3 พัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ

5.6.4 ส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของ
ประชาชน

6. ข้อมูลอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิกในแต่
 ละหมู่บ้านทั้งหมด 196 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก, 2555 : 56)

ตารางที่ 2 ข้อมูลอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิกในแต่
 ละหมู่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน (อปพร.) / คน
1	บ้านหนองจิก	10
2	บ้านซอแมว	10
3	บ้านดอนบม	10
4	บ้านหนองแก	10
5	บ้านเหล่าโพธิ์	10
6	บ้านห้วยนา	10
7	บ้านไซโย	9
8	บ้านคูแค้น	10
9	บ้านค้อ	9
10	บ้านโคกถี้	10
11	บ้านหนองแปน	10
12	บ้านสว่าง	11
13	บ้านโนนอุดม	8
14	บ้านโพธิ์ทอง	10
15	บ้านหนองแก	9
16	บ้านดอนบม	10
17	บ้านโนนสำราญ	10
18	บ้านหนองอุดม	11
19	บ้านโนนทอง	10
20	บ้านห้วยนา	9
รวม		196 คน

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก, 2555 : 56

7. โครงสร้างการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก

7.1 ประธานสภา อบต.	จำนวน	1	คน
7.2 รองประธานสภา อบต.	จำนวน	1	คน
7.3 เลขานุการสภา อบต.	จำนวน	1	คน
7.4 นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	1	คน
7.5 รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	2	คน
7.6 เลขานุการนายก อบต.	จำนวน	1	คน
7.7 สมาชิกสภา อบต.	จำนวน	40	คน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประพันธ์พงษ์ โสภรัตน์ (2550 : 46-47) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า 1. สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีการปฏิบัติงานตามบทบาทโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาการปฏิบัติงานด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านการช่วยเหลือส่วนราชการและส่วนรวม พบว่ามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 2. สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่มีวุฒิการศึกษาที่ต่างกันและมีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทไม่แตกต่างกัน 3. สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาท ดังนี้ คือควรจัดหาอุปกรณ์ต่างๆ ให้เพียงพอ เช่น วิทยุสื่อสาร รถกู้ภัย อุปกรณ์ดับเพลิง เปลผู้ป่วย เป็นต้น ควรจัดสวัสดิการให้ เช่น เบี้ยเลี้ยง ค่าอาหาร ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิก อปพร. อย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ควรจัดหางบประมาณสนับสนุน และประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง รวดเร็ว ตามลำดับ โดยสรุป ผลการปฏิบัติงานตามบทบาทของ สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อเสนอนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปวางแผน ปรับปรุง สนับสนุนให้ประชาชนเข้าเป็นสมาชิก อปพร. อันจะส่งผลต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ดำเนินการ ไปอย่างมีประสิทธิภาพเกิดความสงบเรียบร้อยในชุมชน ส่งผลให้เกิดเป็นชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป

เขาวภา พูลพิพัฒน์ (2550 : 88-96) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันภัยธรรมชาติของจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีส่วนร่วมในการป้องกันภัยจากธรรมชาติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ร่วมประเพณีผล อยู่ในระดับน้อย ปัจจัยด้านอายุ สถานภาพครอบครัว อาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดปัตตานีกับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของ อปพร. ในการป้องกันภัยจากธรรมชาติของจังหวัดปัตตานี ส่วนเพศ ศาสนา ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ความรู้ความเข้าใจจากการฝึกอบรม/ ทบทวนอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของ อปพร. ในการป้องกันภัยจากธรรมชาติของจังหวัดปัตตานี

อดิศร บำรุงญาติ (2550 : 60-61) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เห็นด้วยในประเด็นเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีความคิดเห็นที่เห็นด้วยในระดับมากที่สุดคือ ทางราชการควรจัดให้มีสวัสดิการ เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่ารักษาพยาบาล สำหรับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) รองลงมาคือ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ควรมีบทบาทในการวางแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ และทางราชการควรจัดให้มีการประกาศเกียรติคุณหรือยกย่องชมเชย อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ผู้ปฏิบัติงานดีเด่น ความคิดเห็นที่เห็นด้วยในระดับต่ำลงมาคือ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ควรมีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมนันทนาการกับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และการมีความพร้อมที่จะเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ตลอดไป

อรัญ อภิวังศ์งาม (2550 : 58-60) ได้ศึกษาอุปสรรคการดำเนินงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในเทศบาล ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ปัญหาอุปสรรคด้านการบริหารงานทั่วไป ขาดการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับเมื่อมีภัยพิบัติ ประสิทธิภาพการสื่อสารมีความจำกัด และยังไม่มีการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในเรื่องการจัดตั้งศูนย์ การมอบหมายบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าศูนย์ และสมาชิกขาดการประเมินผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคด้านการบริหารคน ขาดการเข้ามากำกับดูแลอย่างจริงจังจากภาครัฐบาล ส่งผลต่อการจัดสวัสดิการในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งการประกันชีวิตให้แก่

สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ซึ่งเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน และขาดความร่วมมืออย่างจริงจังในการทำงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนด้วยกัน ปัญหาอุปสรรคในการบริหารเงิน ขาดการสนับสนุนงบประมาณในการฝึกอบรมให้ความรู้ ตลอดจนงบประมาณในการซักซ้อมแผนการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับอาสาสมัคร ขาดการสนับสนุนงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานหรือดำเนินกิจกรรมของสมาชิกในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยตลอดจนสวัสดิการหรือการทำประกันชีวิตให้กับสมาชิก กรณีได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากการเข้าไปช่วยเหลือผู้ประสบภัย แต่อย่างไรก็ตามในการสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้ความช่วยเหลืออื่นนั้น ไม่ได้หมายความว่าประชาชนจะต้องร้องขอจากภาครัฐเท่านั้น ในการระดมทุนนั้นเราสามารถระดมทุนจากประชาชนในพื้นที่ได้ เช่นเดียวกัน ปัญหาอุปสรรคในด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์ ยังขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย เช่น อุปกรณ์วิทยุสื่อสาร รถในการนำผู้ประสบภัยส่งโรงพยาบาล เรือท้องแบน เรือยาง เพื่อช่วยเหลือในเหตุอุทกภัยซึ่งเป็นปัญหาในพื้นที่เทศบาลบ้านธิ

ศศิวิมล นำพล (2551 : 57-58) ได้ศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส และระยะเวลาดำรงตำแหน่ง มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ อปพร. พิจารณาเป็นแล้วพบว่า อปพร. ที่มี เพศ สถานภาพสมรส ที่ต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ อปพร. แตกต่างกัน ส่วน อปพร. ที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาดำรงตำแหน่ง ที่ต่างกันมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ อปพร. ไม่แตกต่างกัน

วันเพ็ญ นพโรตอง (2552 : 136-143) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในจังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ว่า ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในจังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายด้าน พบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การใช้ประโยชน์ และการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่มี เพศ อายุ ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ไม่แตกต่างกันส่วนอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่มี อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกัน

งามศิลป์ แห่งสถิต (2553 : 66-67) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตำบลศรีวิชัย อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกตามรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานราชการอื่นๆ ด้านการฝึกอบรม ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และด้านผู้ซึ่งผู้ประสบภัย และอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยและสังคม อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่มีเพศที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แตกต่างกัน อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่มี อายุ รายได้ การศึกษา ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ไม่แตกต่างกัน

วาสนา นิมยังดี (2553 : 88) ได้ศึกษา การศึกษาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ สรุปได้ว่า ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของ อปพร. ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 4 ด้าน สรุปได้ดังนี้

1. ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การปฏิบัติงานของ อปพร. ไม่ค่อยมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ควรจะจัดให้มีการฝึกอบรมปีละ 1-2 ครั้ง ขาดเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น จึงควรมีอุปกรณ์ด้านป้องกันภัยให้พร้อม เช่น วิทยุสื่อสาร ไฟฉาย กระบองไฟ ควรจะมีค่าตอบแทน หรือค่าเบี้ยเลี้ยงทุกครั้ง ที่ปฏิบัติหน้าที่ ไม่มีศูนย์ อปพร. สำหรับเก็บอุปกรณ์ที่ชำรุด ขาดการประสานงานหรือสั่งการในการปฏิบัติหน้าที่ที่ชำรุด
2. ด้านรักษาความสงบเรียบร้อย การปฏิบัติงานของ อปพร. ไม่มีคำสั่งแบ่งงานให้ อปพร. ที่ชำรุด ไม่มีการจัดเวรยามตรวจตราความสงบเรียบร้อยเป็นประจำ ไม่มีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอต่อการใช้งาน เช่น วิทยุสื่อสาร
3. ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ไม่มีการจัดอบรมให้ความรู้ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่างๆ ในเบื้องต้น ให้แก่ อปพร. ไม่มีเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ที่จำเป็นใช้ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ไม่มีรถช่วยเหลือผู้ประสบภัยเคลื่อนที่เร็วประจำการไว้ประจำศูนย์ อปพร.
4. ด้านการปฏิบัติภารกิจ ขาดเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย ไม่มีรถเคลื่อนที่เร็วไว้ใช้ในการปฏิบัติภารกิจ ไม่มีการจัดตั้งทีมกู้ชีพกู้ภัยที่ชำรุด

รุ่งศักดิ์ อนันตวุฒิ (2554 : 82-83) ได้ศึกษาการดำเนินงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในสังกัดเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

สรุปได้ว่า การดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่ามีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ด้านปฏิบัติการกู้ชีพกู้ภัย การดำเนินงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ที่มีพื้นที่อาศัยตามเขตเลือกตั้งเทศบาล อายุ ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน การดำเนินงาน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

สุพรรณ โภชน์เจริญ (2555 : 52-53) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า อปพร. เทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย อยู่ในระดับมาก ด้านการช่วยเหลือส่วนราชการและสังคม อยู่ในระดับมาก ส่วนสมาชิก อปพร. ที่มี อายุ วุฒิการศึกษา และระยะเวลาการดำเนินงาน ที่ต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ อปพร. ไม่แตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุป จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้รวบรวมและนำเสนอมา พบว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ได้จัดตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2522 กำหนดให้มีการฝึกอบรมจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขึ้น ทุกเขตในกรุงเทพมหานคร และทุกอำเภอทั่วราชอาณาจักร เพื่อช่วยเหลือในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน อปพร. มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีการดำเนินงานในด้านต่างๆ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นระเบียบที่ใช้ในปัจจุบัน เป็นระเบียบที่ออก ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ตลอดจนกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดย อปพร. ต้องปฏิบัติตามสิทธิ หน้าที่ วินัย ตามระเบียบที่ได้กำหนดไว้ อปพร. มีบทบาทหน้าที่ ที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านสงเคราะห์ผู้ประสบภัย และด้านปฏิบัติการกู้ชีพกู้ภัย ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ของ อปพร. ต้องให้ครอบคลุมบทบาทหน้าที่ทั้ง 4 ด้าน ผู้ศึกษาจึงได้ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาในครั้งนี้